



ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

УДК 65.011.56

Саченко С.І.,
к.е.н., доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу
Тернопільський національний економічний університет

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ АУДИТУ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ

Sachenko S.I.,
cand.sc.(econ.), assistant professor of the department
of auditing, revision and analysis
Ternopil National Economic University

COMPUTERIZATION OF AUDIT: THEORY AND PRACTICAL SOLUTIONS

Актуальність дослідження. В умовах комп'ютеризації облікових процесів та швидкого розвитку сучасних інформаційних технологій виникають об'єктивні передумови удосконалення системи контролю. Аудит, як одна з його форм, характеризується високим рівнем неупередженості та об'єктивності. У зв'язку з цим, суб'єкти діяльності, котрі орієнтуються на перспективу розвитку та розширення можливостей підвищення ефективності виробництва, активно використовують його результати для досягнення цих цілей. Динамічність сучасного економічного середовища вимагає швидкого реагування суб'єктів господарювання на зміни умов їх функціонування та потреб споживачів. Відповідно, оперативність проведення аудиту та узагальнення його результатів можуть мати суттєвий вплив на рівень прибутковості здійснення діяльності чи ведення бізнесу. Таким чином, актуальною проблемою є комп'ютеризація процедур аудиту та обґрунтування їх теоретико - методичних й організаційних засад.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Інтерес до розвитку теорії та практики автоматизації аудиту підтверджується дослідженнями низки науковців. Зокрема, цей напрям досліджували Н.М. Бойко, М.І. Гордієнко, Р. А. Вебер, Б.В. Кудрицький, С.В. Івахненко, А.О. Саюн, Л.О. Ходаківська, О.В. Шипунова та низка інших вчених. Аналіз наукових статей свідчить про визнання різними авторами важливості автоматизації, а також наявності багатьох проблем, пов'язаних з комп'ютеризацією аудиту.

Так, О.В. Шипунова, до основних проблем комп'ютеризації аудиту відносить низький рівень розвитку аудиторського ринку, малу кількість спеціалізованого аудиторського програмного забезпечення, те, що різні підприємства застосовують різне програмне забезпечення, і в результаті цього аудитор не може використовувати одну і ту ж програму для різних підприємств, а також: виїзний характер роботи аудитора; різноманітну галузеву спеціалізацію клієнтів аудиторських фірм, що при постійних змінах законодавства не дозволяє провести деталізоване налаштування спеціалізованих систем [11].

Визнаючи обґрунтованість багатьох названих проблем, слід також зазначити, що розвиток сучасних інформаційних технологій та Інтернет комунікацій дозволяють подолати таку проблему, як виїзний характер роботи аудитора. Також існують можливості автоматичного оновлення нормативно-правової бази ведення обліку, що значно полегшує налаштування спеціалізованих програмних продуктів з аудиту.

Досліджуючи проблеми автоматизації аудиту в Україні, А.О. Саюн зазначає, що їх причини слід розмежувати на 2 основні групи: загальногалузеві та технологічні [6]. При цьому, вчена погоджується з переліком проблем, що визначений О.В. Шипуною.

Б.В. Кудрицький вважає, що ситуація, яка склалася з автоматизацією аудиторської діяльності в Україні, змушує констатувати наявність проблем, котрі стримують розвиток вітчизняних інформаційних технологій в аудиторській діяльності та вимагають визначення шляхів її подолання. У зв'язку з цим, украї важливим завданням стає виявлення тих стримуючих причин, що зумовлюють такий стан справ, їх аналіз з метою розробки шляхів їх подолання. Названий автор також стверджує, що ефективність

діяльності в процесі аудиторських перевірок ще не забезпечує вітчизняним аудиторам вирішальних конкурентних переваг [5].

Варто зауважити, що останнє твердження характеризується дискусійністю, оскільки саме рівень ефективності є визначальним чинником функціонування аудиторських фірм. Лише ті з них, котрі здатні оперативнo та якісно формувати дієві висновки (в тому числі щодо можливостей посилення позицій суб'єкта аудиту на ринку) продовжують свою діяльність. Натомість менш конкурентоздатні аудиторські фірми не мають шансів вижити в умовах ринку.

На цьому акцентує увагу і Л.О. Ходаківська, яка, досліджуючи можливості використання комп'ютерних інформаційних систем в аудиті, вказує на їх переваги й недоліки та робить висновок про те, що лише удосконалення процедур перевірки служить основою формування повноцінного аудиторського висновку [8].

Низка авторів, зокрема, Р. Вебер [13], Б. Дженкінс і П. Кук [12], С.В. Івахненко [3] та інші визначають загальні засади аудиту в умовах комп'ютеризації та сучасних інформаційних систем, а також вказують на деякі сутнісні характеристики, що з ними пов'язані. С.В. Івахненко також досліджує різні підходи до визначення господарського контролю та аудиту, а також розглядає поняття та сутність контролю й аудиту, їх застосування в умовах інформаційних технологій [3].

Предметно розглядає аудит в умовах комп'ютерних інформаційних систем М.І. Гордієнко. Науковець досліджує помилки, які виникають внаслідок використання комп'ютерних інформаційних систем. Розвиває теоретичне обґрунтування нового виду аудиторського ризику, який пропонує назвати інформаційним. Окрім цього, пропонується схема оцінки інформаційного ризику, пов'язаного із можливістю помилок в програмних алгоритмах, яка має достатньо аргументоване практичне значення [2].

Прикладний характер розроблених названим автором пропозицій вказує на специфіку та достатню спеціалізовану спрямованість наукового пошуку від теорії до практики. Власне в сучасних умовах саме такий підхід є особливо актуальним. Без тісного взаємозв'язку теорії з практикою утрачається значимість наукових розробок.

Постановка проблеми. Відповідно до цього дослідження проблеми комп'ютеризації процедур аудиту слід орієнтувати на можливість практичного застосування тих чи інших удосконалюючих рішень. Одним з можливих напрямів досліджень є формування блок-схем для розробки нового, або удосконалення існуючого програмного забезпечення здійснення аудиту.

Метою написання статті є формування загальних теоретичних засад та побудова базової блок-схеми та дерева рішень процесу аудиту в умовах сучасних інформаційних систем.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розробка й обґрунтування загальних засад процесу аудиту в умовах комп'ютерного середовища й використання сучасних інформаційних систем при здійсненні його процедур вимагає дотримання певних принципів. Задля досягнення максимальної ефективності аудиту щодо кожного блоку, який відповідає етапам його проведення, потрібно встановити специфічний перелік вимог і принципів.

Враховуючи той факт, що результати аудиту правомірно відносити до інформаційної системи управління, можна погодитися з вимогами, які ставляться до останньої. Не деталізуючи низки наукових досліджень вчених з цього питання, можна погодитися з узагальненням, зробленим Н.М. Хорунжак. На основі проведеного аналізу підходів до вирішення вказаної проблеми, даний автор резюмує, що основними загальними вимогами, які повинні бути забезпечені у випадку впровадження комп'ютеризованої інформаційної системи повинні бути:

- якнайповніша реалізація управлінських запитів у відповідні терміни та з відповідними якісними параметрами;
- застосування найбільш ефективних технологій збору, реєстрації, передачі, зберігання, обробки та подання інформації;
- надійний захист інформації від несанкціонованого доступу;
- надійність та висока адаптивність комп'ютерних мереж [9, с.253].

З позиції аудиту як складової комп'ютерної інформаційної системи управління ці вимоги варто дещо деталізувати з урахуванням специфіки аудиторських процедур і етапів їх здійснення. Зокрема, правомірно дотримуватися вимоги щодо врахування управлінських запитів в отриманні необхідної аудиторської інформації у визначені періоди часу. Якщо йдеться про процес керування виробництвом, то цілком зрозуміло, що аудит звітності не дасть належного ефекту. Адже він може мати вплив лише на майбутню організацію виробничих аспектів. Натомість більш дієвим у цьому контексті буде аудит, який здійснюватиметься щодо об'єктів обліку чи процесів, котрі беруть участь або здійснюються в момент виробництва.

Вимога щодо доцільності вибору найбільш ефективних технологій опрацювання даних в процесі проведення аудиту відповідає критерію підвищення його ефективності, оперативності та якості. В такому випадку слід звернути увагу на можливості та обґрунтованість використання в процесі проведення аудиту не лише складних аналітичних комп'ютерних програм, а й простих електронних таблиць, побудованих на основі використання програми Microsoft Office Excel. Зважене розмежування

процедур аудиту та способів їх проведення з використанням відповідних програмних продуктів забезпечить користувачів від надмірних витрат. Такий підхід актуальний не лише в кризових умовах, а вказує на ефективне управління витратами.

Дві останні вимоги з позиції аудиту важливі через конфіденційність інформації та потребу в забезпеченні її недоступності для небажаних користувачів [14, с. 796]. Взаємодія використовуваних програмних продуктів з комп'ютерною системою суб'єкта аудиту дає змогу без особливих затрат формувати неупереджену й об'єктивну інформаційну базу прийняття управлінських рішень та формувати конкурентні переваги в діяльності.

Дотримання вимог в поєднанні з об'єктованими принципами побудови комп'ютерної системи аудиту, що відповідають його специфіці як процесу, уможливить досягнення таких цілей як контроль, рекомендації щодо можливостей підвищення ефективності діяльності, формування іміджу суб'єкта господарювання та інші. Зважаючи на різноманітність цілей, а також враховуючи специфіку етапів аудиту, при побудові комп'ютерної системи варто дотримуватися певних принципів. При цьому має бути досягнуто максимальної ефективності аудиту. Як відомо, виділяють в основному чотири етапи аудиту: підготовчий, проміжний, основний та заключний. З позиції формування блок-схеми процесу аудиту можливий такий розподіл: 1) для створення основ проведення аудиту (загальносистемна частина, або блок), з варіанту вище – це «підготовчий + проміжний» етапи; 2) для створення контролюючої ланки – «основний етап»; 3) для створення рекомендаційного блоку – «заклучний етап».

Щодо першого мають бути дотримані принципи доцільності, комплексності. Другий варто формувати з урахуванням мінімізації ризиків аудиту та обсягів введення додаткових даних, максимального використання інструментарію контролю, а також єдності формалізації процедур аудиту та оформлення його висновків. Третій блок матиме хорошу результативність у випадку дотримання принципів співставності, доцільності, мінімізації невизначеності.

В загальному рекомендовані вимоги й принципи відповідають міжнародним тенденціям. А зміцнення позицій аудиту в Україні, як справедливо підкреслює Н.М. Бойко, його наближення до міжнародних традицій аудиту та принципів вимагає актуалізації здатності та ефективності використання новітніх технологій організації аудиту на основі використання персональних комп'ютерів [1, с. 582].

При проектуванні загальної практичної моделі аудиту може бути використано блочну систему (3 блоки відповідно до етапів аудиту) зі значною кількістю складових. Чисельність останніх залежить від переліку робіт, які виконуються аудитором, а також структури алгоритмів і їх компонентних модулів. Таким чином, керуючий алгоритм аудиту матиме розгалужену лінійну структуру з багатьма складовими, які в сукупності дозволять оперативним отримувати результатну інформацію та формувати аудиторський висновок і рекомендаційні положення й заходи. При цьому, структурна організація аудиту, включає алгоритм дослідження та оцінки (підготовчий етап), алгоритм перевірки (основний етап) та алгоритм формування вихідної інформації (заклучний етап) (рис. 1).

Програмні модулі кожного блоку мають бути наповнені відповідними довідниками для максимальної автоматизації здійснюваних аудитором процедур і робіт.

Досліджуючи проблеми та перспективи комп'ютеризації обліку, її переваги й недоліки, С.В. Сисюк та Н.М. Хорунжак стверджують, що, незважаючи на певні переваги, програми, запропоновані на ринку інформаційних послуг, не в повному обсязі виконують всі вимоги, які до них висуваються [7, с. 143]. Це саме можна сказати і про програмні продукти, що використовуються щодо автоматизації аудиту. Український ринок програмного забезпечення в галузі аудиту наразі знаходиться на стадії початкового розвитку й значно відстає від розвинутих країн. Така ситуація пояснюється проблемністю розробки програмного забезпечення, що насамперед пов'язана зі складною структурою аудиту.

Однак, В.Д. Шквір, І.В. Борщук, Н.І. Федішин вбачають більш глибокі причини та стверджують, що серйозними факторами, які перешкоджають позитивному вирішенню вказаного питання, зокрема є:

- відсутність необхідних методів і інструментальних засобів, які б забезпечували інформаційну та програмну сумісність (стикування) аудиторських бухгалтерських систем;
- відсутність необхідних стандартів, які б регламентували процес аудиторської перевірки автоматизованим способом [10, с. 624-625].

Також названі автори зауважують, що на ринку програмних продуктів зовсім відсутні будь-які автоматизовані інформаційні системи для проведення зовнішнього аудиту [10, с. 624]. Проте слід зазначити, що на сьогоднішній день ситуація дещо поліпшилася. Зокрема, розроблено програмний продукт «Івахненко & Катеньов Аудит», у якому реалізовано механізм, який забезпечує від помилки на етапі перенесення облікових даних і характеризується їх двохступеневим перенесенням. Спочатку дані з бухгалтерської системи перевіряються на предмет їх цілісності. Далі, після перетворення даних з формату «1С:Бухгалтерія» або іншої бухгалтерської програми в спеціально розроблений формат, який побудований із врахуванням специфікації XBRL – eXtended Business Reporting Language [4, с.41] для збереження облікової інформації в проміжних базах даних. У продовження такого підходу вважаємо за доцільне здійснювати з допомогою удосконаленого програмного забезпечення (можливо

в новій версії) повторення процедур перевірки, якщо існує імовірність не виявлення помилок чи зловживань. У такому разі дерево рішень матиме кілька розгалужень (рис. 2).

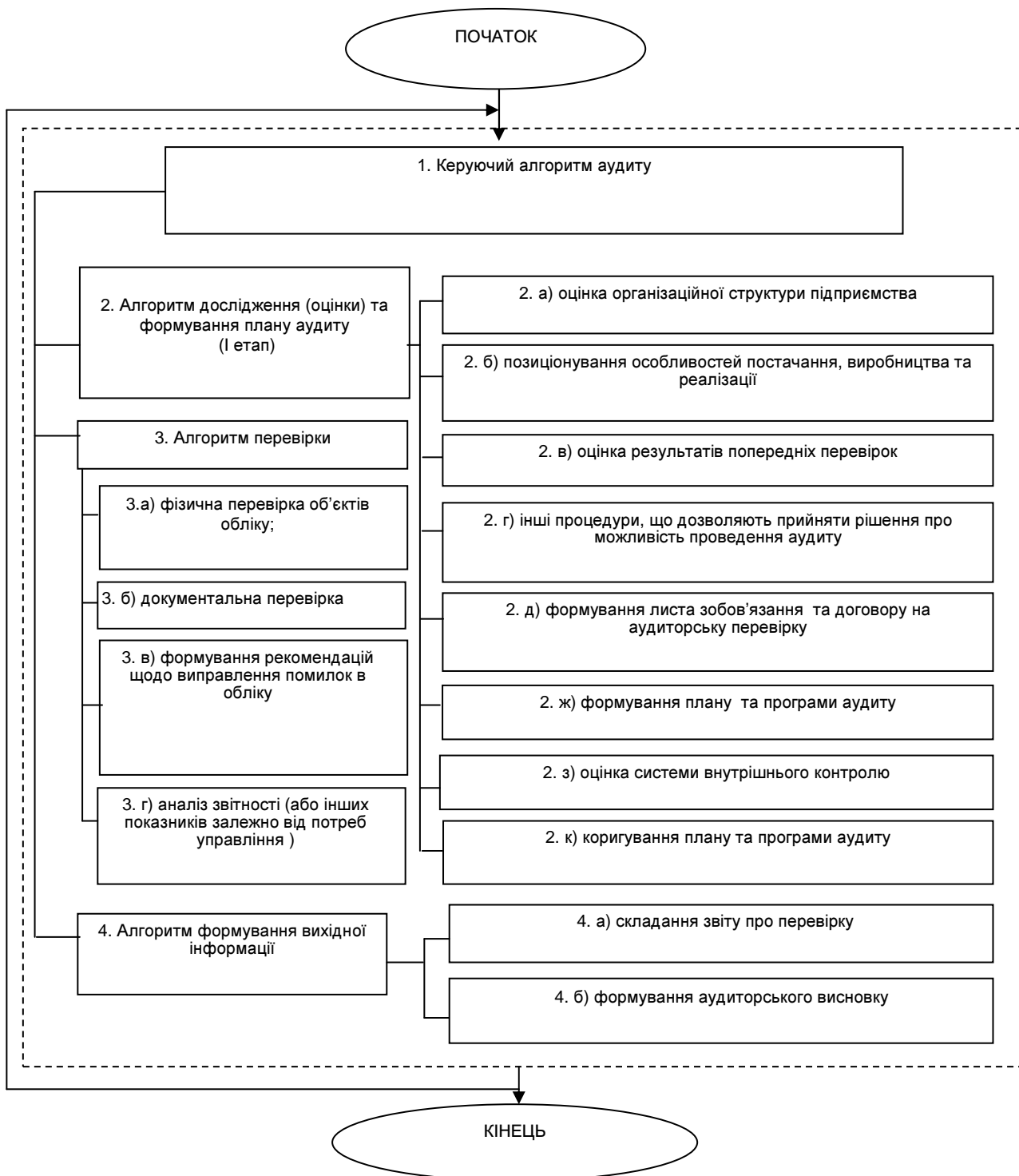


Рис. 1. Структурна організація аудиту

Джерело: узагальнено автором з врахуванням існуючих підходів до процедур аудиту

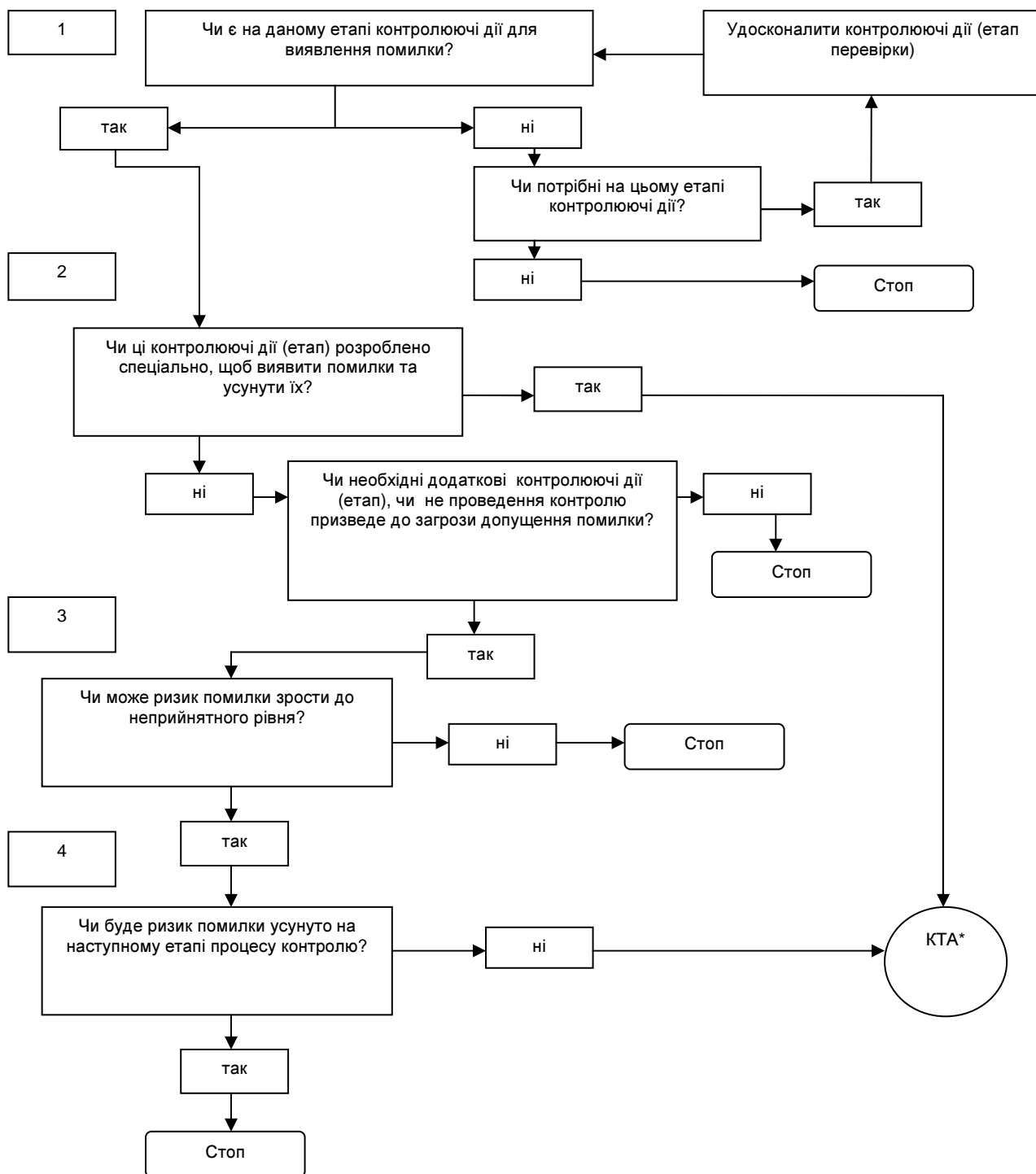


Рис. 2. Рекомендоване дерево рішень аудиту (фрагмент)

Примітки: * КТА – критична точка аудиту

Джерело: розроблено автором

Побудоване дерево рішень (див. рис. 2) дозволяє врахувати альтернативні варіанти проведення аудиту від мінімальних до найбільш прийнятних обсягів його процедур. Суттєве значення в цьому випадку має адекватне встановлення на кожному вузлі умови його розгалуження. Досягнення обґрунтованості умов вимагає врахування низки чинників і тому, в перспективі, вони мають підлягати детальному аналізу й дослідженню. Максимальна пов'язаність чинників між собою на кожному розгалуженні повинна виступати основою встановлення розподілу вузла. Також позитивно слід оцінити підхід встановлення певної обґрунтованої межі глибини дерева рішень, оскільки надмірна роздрібність призводить до ускладнення та збільшення затрат часу на проведення аудиту.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сформовані теоретичні положення та практична модель аудиту, а також рекомендації щодо її реалізації у програмному продукті

сприятимуть підвищенню оперативності та якості аудиту в умовах використання комп'ютерних інформаційних технологій. В перспективі вони можуть бути взяті за основу удосконалення програмного забезпечення проведення аудиту. Розвиток такого напряму наукових досліджень є надзвичайно важливим з двох основних причин. По-перше, важливо розвивати вітчизняний ринок програмних продуктів автоматизації зовнішнього аудиту, щоб через конкуренцію досягати зниження їхньої вартості. По-друге, такі дослідження сприятимуть подоланню проблем, пов'язаних з використанням сучасних інформаційних систем при проведенні аудиту.

Література

1. Бойко Н.М. Порівняльна оцінка та вибір програмних продуктів аудиту реальних інвестицій / Н.М. Бойко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – №647. – С.581-586.
2. Гордієнко М.І. Оцінка інформаційного ризику в аудиті комп'ютерних інформаційних систем / М.І. Гордієнко, А.В. Дегтяренко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Т.3. – 2013. – №1 (6). – С. 86 – 92.
3. Івахненко С.В. Поняття комп'ютерного контролю та аудиту / С.В. Івахненко // Вісник Міжгалузевого інституту управління. – 2009. – № 2. – С. 56-60.
4. Івахненко С.В. Аудиторське програмне забезпечення для аналізу даних: перший український досвід / С.В. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 10. – С. 38-44.
5. Кудрицький Б.В. Комп'ютеризація аудиторської діяльності в Україні: проблеми та шляхи подолання / Б.В. Кудрицький // Фінанси, облік і аудит. – 2011. – № 18. – С. 320-327.
6. Саюн А.О. Проблеми і перспективи розвитку автоматизації аудиту в Україні / А.О. Саюн // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – № 3(18). – С. 261-265.
7. Сисюк С.В. Проблеми та перспективи комп'ютеризації обліку в бюджетних установах / С.В. Сисюк, Н.М. Хорунжак // Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка. – 2009. – №1 (20). – С. 142–146.
8. Ходаківська Л.О. Організація проведення аудиту за допомогою комп'ютерних інформаційних систем / Л.О. Ходаківська // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Том 3. – 2012. – № 1(4). – С. 230-237.
9. Хорунжак Н.М. Модернізація системи обліку бюджетних установ на основі комп'ютерних технологій: умови та принципи / Н.М. Хорунжак // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3 (20). – С. 251–256.
10. Шквір В.Д. Концепція побудови комплексної автоматизованої інформаційної системи обліку, аналізу та внутрішнього аудиту / В.Д. Шквір, І.В. Борщук, Н.І. Федішин // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – №647. – С. 618-625.
11. Шипунова О.В. Проблемні аспекти комп'ютеризації аудиту в Україні / О.В. Шипунова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. тез доп. XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції (27–28 жовтня 2011 р.) : у 2 т. / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – Т. 2. – С. 85-86.
12. Jenkins B., P. Cooke, P. Quest. (1992), "An audit approach to computers, London: Coopers & Lybrand Deioitte (United Kingdom), 572 p.
13. Weber R. (1999), "Information systems control and audit", Upper Saddle River, Prentice-Hall, Inc., 1013 p.
14. Golyash I., S. Sachenko, S. Ripa. (2011), "Improving the information security audit of enterprise using XML technologies", Proceedings of the 6th IEEE International Conference on Intelligent Data Acquisition and Advanced Computing Systems: Technology and Applications, Prague, Czech Republic, 15-17 September 2011, pp. 795-798.

References

1. Boiko N.M. (2009), "Comparative evaluation and selection of software audit of real investments", *Visnyk Natsionalnoho Universitetu "Lvivska Politechnika"*, no. 647, pp. 581-586.
2. Hordienko, M.I. and Dehtiarenko, A.V. (2013), "Assessment of risk information in the audit of computer information systems", *Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi akademii*, Vol. 3, no. 1(6), pp. 86-92.
3. Ivakhnenkov, S.V. (2009), "The concept of computer control and audit", *Visnyk Mizhgaluzevogo instytutu upravlinnia*, no. 2, pp. 56-60.
4. Ivakhnenkov, S.V. (2009), "Audit software for data analysis: the first Ukrainian experience", *Bukhhalterkyi oblik i audyt*, no. 10, pp. 38-44.
5. Kudrytskyi, B.V. (2011), "Computerization of audit activity in Ukraine: Problems and remedies", *Finansy, onlik i audit*, no. 18, pp. 320-327.
6. Saiun, A.O. (2013), "Problems and prospects of automation audit in Ukraine", *Visnyk universytetu bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 3(18), pp. 261-265.
7. Sysiuk, S.V. and Khorunzhak, N.M. (2009), "Problems and prospects of computerization of accounting in budgetary institutions", *Naukovyi visnyk Poltavskoho natsionalnoho technichnoho universitetu imeni Yuria Kondratiuka*, no. 1(20), pp. 142–146.
8. Khodakivska, L.O. (2012), "Organization audit using computer information systems", *Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi akademii*, Vol. 3, no. 1(4), pp. 230-237.
9. Khorunzhak, N.M. (2013), "Modernization of accounting in budgetary institutions on the basis of computer technology: principles and conditions", *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 3 (20), pp. 251–256.
10. Shkvir, V.D., Borshchuk, I.V. and Fedyshyn, N.I. (2009), "The concept of integrated automated information system of accounting, analysis and internal audit", *Visnyk Natsionalnoho Universitetu "Lvivska Politechnika"*, no. 647, pp. 618-625.

11. Shypunova, O.V. (2011), "Problematic aspects of computerization of audit in Ukraine", Problemy I perspektyvy rozvytku bankivskoi sysetmy Ukrainy : zbirnyk tez dopovidei XIV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (27–28 zhovtnia 2011 r.) : u 2 t. / Derzhavnyi vyshchyi navchalnyi zaklad "Ukrainska akademiia bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy", Sumy : DVNZ "UABS NBU", Vol. 2, pp. 85-86.

12. Jenkins B., P. Cooke, P. Quest. (1992), "An audit approach to computers, London: Coopers & Lybrand Deioitte (United Kingdom), 572 p.

13. Weber R. (1999), "Information systems control and audit", Upper Saddle River, Prentice-Hall, Inc., 1013 p.

14. Golyash I., S. Sachenko, S. Rippa. (2011), "Improving the information security audit of enterprise using XML technologies", Proceedings of the 6th IEEE International Conference on Intelligent Data Acquisition and Advanced Computing Systems: Technology and Applications, Prague, Czech Republic, 15-17 September 2011, pp. 795-798.

УДК [339.9 : 338 : 332.1] : 004

Антохов А.А.,
к.е.н., доцент кафедри економічної теорії,
менеджменту і адміністрування
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ГЛОБАЛЬНИЙ, НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ

Antohov A.A.,
cand.sc.(econ.), assistant professor of the department of economic
theory, management and administration
Yurij Fedkovych Chernivtsi National University

DEVELOPMENT TRENDS OF INFORMATION TECHNOLOGIES: GLOBAL, NATIONAL AND REGIONAL LEVEL

Постановка проблеми. Для забезпечення трансформації інформаційних ресурсів у знання, що далі зможуть бути використані у виробництві інноваційного продукту, необхідні інформаційні технології. Основними принципами їх застосування мають бути інтегрованість, гнучкість та інформативність [1, с. 133]. Дотримання даних принципів є дуже важливим у зв'язку зі специфічною сутністю та впливами інформаційних технологій, адже вони дозволяють не лише використовувати той ресурс, на основі котрого вони створюються – інформаційний, але й мають пряме відношення до ефективності використання інших ресурсів регіону.

З метою визначення характеру поточних і перспективних впливів інформаційних технологій на економічний розвиток, зокрема регіональної економіки та процеси її інтелектуалізації, необхідно розуміти загальні світові тенденції у даній сфері. Це дозволить обґрунтувати можливості регіонів України слідувати провідним еталонам та виступати потенційними продуцентами нових підходів використання, обробки й продукування інформації та інших ресурсів з її допомогою. Також це дасть змогу виявити можливості регіонів як споживачів інформаційних технологій залучати в свою економічну систему інші інформаційні ресурси, забезпечувати взаємовигідний обмін інформацією та знаннями. Тобто фактично нові інформаційні технології дають регіону можливість бути включеним у глобальний інформаційний простір, вводити у нього свої інформаційні й інші (особливо інтелектуально-трудова) ресурси та використовувати доступну інформацію в поєднанні з власним інтелектуальним потенціалом для розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати даного дослідження отримані з урахуванням напрацювань українських вчених щодо впливів інформаційних технологій на економічний та соціальний розвиток у різних просторових масштабах. Тут вирізняються праці С. Біліченка, Б. Гаврилишина, В. Горбуліна, А. Довбиш, А. Додонова, М. Єрмошенка, І. Олейніченка, В. Онищенко, С. Симоновича, А. Шевчука та ін. Проте недостатнім є вивчення впливу інформаційних технологій на процеси економічного розвитку з обґрунтуванням можливостей регіонів у стимулюванні процесів інтелектуалізації, що доводить актуальність обраної тематики.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз глобальних, національних і регіональних тенденцій розвитку інформаційних технологій у контексті їх впливу на інтелектуалізацію економіки та суспільства регіону. Завданнями при цьому будуть:

- аналіз динаміки основних показників глобального інформаційного розвитку – рівня охоплення населення мережею Інтернет, широкосмуговим, стільниковим мобільним зв'язком тощо;